

LEV!COVINY

ELEKTRONICKÝ ZPRAVODAJ STRANY LEVICE

ZIMA 2024

O Kagarlickém...

Student historie a člen Levice Alexandr Gluhov píše o dočasném uvěznění sociálnědemokratického politika Borise Kagarlického a rozebírá, co celá událost říká o současném Rusku.

Více na straně 1

Rozhovor s představitelem kurdské komunistické strany

*Tomáš Starý zpovídá při 30. výročí založení
Kurdské komunistické strany člena jejího ÚV.*

Více na straně 5

Proč Česko potřebuje Levici?

Člen mediální komise David Marenčák se zamýšlí nad tím, proč v našem státě schází levicové alternativy.

Více na straně 3

Úvodní slovo

Vážení a milí čtenáři,

Po delší pauze opět vychází nové číslo Levicovin. Jde o první číslo volebního superroku 2024. Čekají nás hned troje volby – Evropské, krajské a senátní. Nás ze všeho nejvíce zajímají volby evropské, protože představují jedinečnou příležitost pro naši celostátní propagaci. Naše účast ve volbách si bude žádat hodně práce a energie. Víme ale, že naše práce má smysl – kromě nás totiž v republice není žádná jiná levicová strana. Naše volební jednání totiž odhalila, že ostatní „levicové“ strany jsou intelektuálně a hodnotově mrtvé.

Jaký byl loňský rok? Povedlo se nám uspořádat velmi povedený sjezd a provést rebrand, díky kterému jsme se přihlásili k tradičně levicové červené a získali nový web hodný moderní strany. Snaha učinit z naší strany aktivní lidskou komunitu je ale něco, co nelze prohlásit za hotové – je to činnost, která musí probíhat pořád a bez přerušení, a na níž se můžeme podílet my všichni. Stačí i malé věci: setkat se a dát si pivo. Ostatně revoluce mají vždy malé počátky.

Vít Prokop

předseda mediální komise

V. Prokop

Obsah vydání

O Borisovi Kagarlickém...strana 1

Proč Česko potřebuje levice...strana 3

Rozhovor s představitelem Kurdské komunistické strany...strana 5

Strana Sahry Wagenknechtové...strana 10

Debata s Jiřím Štegem: ekonomické výzvy ČR z levicové perspektivy...strana 13

O Borisovi Kagarlickém

Tvrzením, že Rusko je fašizující autokratický stát bych asi nepřekvapil toho kdo se hlásí k progresivní levicové myšlence. Invaze do Ukrajiny, pseudo referenda a obecné bezpráví jsou trendy nynějšího ruského státu. Kromě zločinů prováděných v Ukrajině a jinde v zahraničí, také není třeba zapomínat na zločiny domácí. Ruský lid také strádá pod tíhou putinské vlády, a právě v takový moment kdy se Rusko vzdaluje od Evropy je třeba připomenout, že i zde je množství lidí levicových a progresivních, kteří i přes tlak a pokusy o umlčení ze strany ruské vlády, nezlomně hlásají levicovou myšlenku. A jedním z takových je známý sociolog a marxistický myslitel Boris Jul'jevič Kagarlickij, který byl na konci července tohoto roku zatčen kvůli obvinění v podpoře terorismu a do nynější chvíle je ve vazbě.

Není to poprvé kdy musel čelit pronásledování. Ještě na začátku 80. let na konci Brežněvovy éry, byl Kagarlickij jako jeden z levicových disidentů zatčen kvůli obvinění v antisovětské agitaci v procesu s "mladými socialisty." Po smrti Brežněva byl proces pozastaven a obvinění byli propuštěni. Skutečná svoboda nepřišla ani po pádu SSSR. Když v říjnu 1993 prezident Ruska Jelcin uzurpoval moc a nechal rozpustit Nejvyšší sovět - tehdejší parlament, Kagarlickij vystoupil proti takovému jednání a posléze byl zbit projelcinovskými ozbrojenci.

Jak v pozdním SSSR nebo 90. letech tak i v putinské Rusko odměňuje své myslitele nespravedlivým pronásledováním.

Po ruském vpádu na Ukrajinu je Kagarlickij pevným oponentem této invaze. Za takovou opozici tomuto zločinu ho ruské úřady "ocenili" statutem zahraničního agenta, který ztěžuje mediální působení. A posléze byl 26. července z naprosto smyšlených důvodů obviněn z podpory terorismu.

Tato nelibost ruské vlády vůči Kagarlickému je očekávaná. Jelikož je kromě toho, že je odpůrce války, také jedním z předních levicových myslitelů v dnešním Rusku. Jeho nedogmatický přístup k marxismu schopnost ho obohacovat o nové myšlenky jako například teorii světového systému nese nepostradatelnou hodnotu v dnešní době krize levicového hnutí.

Na závěr bych jen chtěl upozornit Rusko jako odstrašující příklad. Ano naše země je na tom mnoho lépe než nyní Rusko. Ale není třeba zapomínat, že buržoazie není andílkem který miluje svobodu. Jak se ruský liberalismus obrátil v putinskou autokracii tak i v naší zemi vždy existuje možnost návratu nesvobody, až naším mocným se přestane chtít hrát na demokracii.

Proč Česko potřebuje levice

Mnohé známé tváře často hovoří o slušnosti, hodnotách, západu a civilizovanosti, demokracii a svobodě. Pokud tím zrovna poněkud průhledně nemaskují své xenofobní, homofobní, rasistické a jinak hnědé reálné činy, obvykle tím přifukují zdejší mýtus o apolitické politice slušnosti, o překonání pojmů pravice a levice a následně do turbulentních postmoderních vod naprostého zmatení přihazují dělení světa a lidí na demokratické a svobodné versus populistické a oligarší.

O tom, kdo patří do prvního a kdo do druhého tábora rozhodují výhradně mluvčí, co mají přístup k moci, do médií či mají jiné způsoby, jak ovlivňovat veřejné mínění. Rozhodování je to snadné, kdo je s námi, je demokratický, i kdyby se na jeho **podporu hajlovalo**. Do tábora druhého patří vždy ti, kteří s námi v čemkoli nesouhlasí, byť by to byla sebemenší technikálie a šlo o subjekty vzešlé z demokratických voleb. Sprostý a zavrženíhodný oligarcha je tu samo sebou jen jeden, ostatní jsou svatí, tedy nekritizovatelní, byť by dělali totéž, nebo hůře.

Samozvaným demokratům totiž demokracie a vůle lidu příliš nevoní. Protože si jinak ctnostné pojmy unesli a přisvojili, propagandou pokroutili a vyprázdnil, musí se dnem i nocí starat o to, aby nikdo jiný, než oni nebyl slyšet.

Svoboda slova má totiž jednu zákeřnou vlastnost – možnost říkat si, co slina na jazyk přinese je k ničemu, pokud nemá nikdo povinnost vás poslouchat, zohlednit při rozhodování či se jím jakkoli jinak řídit.

Když váš hlas zanikne v miliardě prefabrikovaných „názorů“ nemyslicích biorobotů, kteří za mrzký peníz i zadarmo jen opakují to, o čem animálně cítí, že je žádoucí opakovat, kam vane vítr a má se točit jejich korouhev, není překvapivý závěr, že jaksi na tom, co si myslíte a říkáte vůbec nezáleží.

Pokud je váš hlas nadto delegimitizován odkazem na libovolnou ideologii, cejch, nálepku (dezolát, socka, spoluobčan, úkáčko, nemakačenko, lůzr atd. ad nauseam) nebo historické události, je zřejmé, že svoboda slova má vážné trhliny a demokracie jako taková taktéž.

Jestli vám alespoň trochu záleží na podmínkách, jaké přenecháváme budoucím generacím, v jakém světě budou žít, je ve vašem bytostném zájmu rehabilitovat slovník i konání sloužící prostým lidem (těmi rozumím lidi bez nejrůznějších kapitálů a rent, lidi práce, všedního dne, jako jsou čtenáři, já nebo kdokoli, koho znáte) a přestat je nálepkovat zprofanovanými pojmy, které jako by plodilo samo peklo.

Je ve vašem bytostném zájmu hlasovat i bojovat za takovou politiku, abychom mohli svobodně říci, že chceme důstojné mzdy, zdanění kapitálu a nemuseli se obávat, že se strhne hysterická mediální panika, že jsou na obzoru monstr procesy 50. let, žvásty o totálním komunismu, gulazích a podobné nadužívané zabijáky jinak zcela legitimních diskuzí.

Ať už v blížících se **europarlamentních** volbách, lokálních volbách, pracovištích a jiných kolektivech je nesmírně zdravé tuto potřebu levicovosti zohlednit a vyhnat tím také ze srdcí ustrašenou lokajskost, se kterou zde bývá zvykem doprovázet každé dílčí zhoršení životních podmínek pro všechny a zvětšení možnosti přikrádat pro nemnohé.

Česká politika musí přestat být cinknutými závody mezi stále stejnými, jen různě pravicovými dinosaur, podnikatelskými stranami (vy víte které, máme tu tři) bez členských základů řízené na autoritářském principu a doprovodným mediálním cirkusem, který má za cíl hlavně nic neměnit.

30 let našich stran – rozhovor s představitelem Kurdské komunistické strany v Iráku

LEVICE.

EuropeanLEFT

Vážený soudruhu Nabazi, dovoluji mi poblahopřát vaší straně (Kurdská komunistická strana, KCP) k jejímu 30. výročí (30. června). Již nějakou dobu sleduji vaše facebookové stránky, takže jsem si všiml, že (jako Levice) slavíme 30 let ve stejném roce jako vy. Také vám velmi děkujeme za účast v naší otevřené online debatě (20. října). Československo mělo rozsáhlou spolupráci s iráckým Kurdistánem, kde vaše strana sídlí (v Erbilu). Mohl byste našim čtenářům říct více o historii vaší strany?

Komunistická strana Kurdistánu – Iráku vznikla jako třídní a národní nutnost v důsledku rostoucího třídního a politického povědomí obyvatel Kurdistánu obecně a role pracujících v národních a třídních bojích. Vzhledem k národní specifičnosti Kurdistánu byla tato organizace na prvním kongresu v roce 1945 vyhlášena jako kurdská pobočka Irácké komunistické strany (CPI).

Kurdská větev měla podle vnitřních předpisů Irácké komunistické strany právo stanovit si vlastní program a vnitřní systém. Pobočka byla brzy pojmenována Kurdistánská pobočka. V květnu 1966 uspořádala pobočka Kurdistánu svou první konferenci. Na třetím sjezdu strany v prosinci 1967 se pobočka změnila na Kurdistánskou oblastní organizaci Irácké komunistické strany, která uspořádala svůj první sjezd v červnu (1969) a schválila národní a demokratický program pro Kurdistán. Po historické transformaci, ke které došlo po březnovém povstání (1991), uspořádala Organizace Kurdistánu svůj druhý kongres dne (30. 6. 1993), který byl považován za kongres k vyhlášení Komunistické strany Kurdistánu – Iráku (KCP).

Komunistická strana Kurdistánu – Iráku vznikla jako výraz národního demokratického a třídního boje kurdských komunistů v polovině minulého století a byla vyhlášena 30. června 1993 jako rozšíření organizace CPI v Kurdistánském regionu. Strana formuluje svůj program a koncipuje svou politiku na základě studia kurdské reality ve všech jejích projevech ve světle marxismu a těží ze zkušeností komunistů, levičáků a demokratů, boje mas a dědictví lidského boje za svobodu a sociální pokrok.

Komunistická strana Kurdistánu (KCP) bojuje za právo na sebeurčení kurdského lidu a za rovnost všech kurdských národních, náboženských složek v právech na základě občanství. V oblasti řízení moci se strana snaží dosáhnout konceptu „good governance“ ("dobré vlády"), tedy rozdělování a správy bohatství země z pohledu řešení sociálních problémů, aktivace participace občanů, reakce na jejich požadavky, pravidla práva, dosažení spravedlnosti a dokončení práce na základě efektivity a odpovědnosti před lidmi a existence strategické vize v plánování.

Tento přístup vyžaduje vybudování politického systému založeného na principech demokracie, stranického pluralismu, rotaci moci, zapojení občanů do politického rozhodování o jejich životech a respektu k hodnotám občanství, veřejným svobodám, principům lidských práv, k respektování občanských hodnot, s přihlédnutím ke kulturním specifikům všech sociálních složek. Nyní jsme členem parlamentu Kurdistánu a také členem iráckého parlamentu.

Bylo zajímavé zjistit v debatě s KCP, že vaši kandidátku v Kirkúku vede žena, prosím, řekněte našim čtenářům více o roli KCP v boji za rovnost pohlaví v Kurdistánu.

Obrana práv žen, rovnosti pohlaví a participace na politických rozhodnutích jsou důležitým společenským zápasem. Klademe důraz na přítomnost a účast žen v hlavních orgánech a ústředním výboru na alespoň 25 % a prostřednictvím účasti v kurdsém parlamentu. Ženy byly v čele všech stranických kandidátek a získaly také křesla.

Řekněte nám o situaci v Kurdistánu.

Občané Kurdistánu trpí mnoha sociálními, administrativními a kulturními problémy, kromě obav z hrozeb z Bagdádu, Teheránu a Ankary!

Zdroj platové krize, rozdělování mezd a nucených průtahů je neznámý... Cena vládního benzínu, problém elektřiny a generátorů se staly součástí života lidí v Kurdistánu.

Vláda pro to nedělá nic víc než ti, kteří nemají finanční prostředky. Člověk se musí spokojit s veřejným sektorem, a pak ať žije nebo umře. Přitom přece musí být zdravotní pojištění! Desítky dalších oblastí a sektorů nejsou vyřešeny, jako je kvalita léků, potravin, předmětů denní potřeby nejsou vyřešeny.

Pokud jde o mládež země, nastává další krize v tom, jak využít jejich schopností a talentu. Jak dlouho budou mladí lidé ztrácet sílu už v úvod svého života? Tyto služby pro současnost a budoucnost Kurdistánu nelze dosáhnout tím, že se mladým lidem poskytnou jen nezbytné podmínky pro vstup na trh práce, ale takové podmínky, aby plně využili své schopnosti schopnosti dosahovat vysoké kvality práce a rozvíjet profesionální dovednosti.

Pokud se tedy podíváte na problémy tak, jak byly tři roky po zvolení nové vlády, znamená to, že vládnoucí elita nedokázala vybudovat aktivní instituce na principech dobré správy ("good governance"), udržitelného vývoje a inkluzivní stability.

Současná situace vyžaduje, aby vláda Kurdistánu a politické strany provedly důkladné kritické posouzení vládních operací, a aby skutečně odkazovaly na výše uvedený základ národního zájmu.

Jaké jsou vaše vztahy s Komunistickou stranou Iráku (CPI)?

Vztah mezi Komunistickou stranou Kurdistánu (KCP) a Komunistickou stranou Iráku (CPI) je postaven na společných cílech a společné historii boje, což nachází své vyjádření ve společném programovém dokumentu.

Nejprve byla křesla přidělena CPI v Ústředním výboru CPI. Ale po 6. sjezdu KCP a 10. sjezdu CPI se tyto vztahy staly založeny na koordinaci mezi oběma stranami a obě politická předsednictva pořádala společná setkání každý 6. měsíc.

A váš vztah s levicovými stranami v Kurdistánu?

Máme dobré vztahy s levicovými stranami v Kurdistánské regionu (Iráku, KRI)... a vytvořili jsme levicovou frontu v Kurdistánu. Každý měsíc máme společné setkání, na kterém probíráme aktuální problémy. Do předchozích voleb do parlamentu Kurdistánu jsme vstoupili s jednou kandidátkou a získali jsme křeslo v parlamentu Kurdistánu (KRI). Na úrovni Většího Kurdistánu... máme také společný výbor s levicovými a komunistickými stranami ve všech částech Kurdistánu a máme výroční schůzi...

Řekněte prosím našim čtenářům o svém postoji k nedávnému konfliktu v Palestině-Izraeli.

Respektování svobodné vůle národů a zajištění její realizace je jediným způsobem, jak dosáhnout míru a bezpečnosti na Blízkém východě. 7. října 2023 začala nová série bitev v pásmu Gazy náhlým útokem sil Hamásu, který vedl k zabití a zajetí řady izraelských vojáků a důstojníků, vedle zabití a zajetí řady žen, dětí a civilistů.

Během několika hodin po útoku Hamasu vyhlásila izraelská vláda válečný stav, zmobilizovala své záložní síly a zahájila vojenské operace. Pásmo Gazy je stále bombardováno dělostřelectvem, raketami a letadly. Izraelská vláda také přerušila dodávky vody, elektřiny a služeb do pásma Gazy. V Gaze byly zabity tisíce civilistů a hrozí jim vysídlení.

Navzdory rozdílům v mezinárodních a regionálních pozicích vzhledem k pozicím arabských zemí a politických stran nám tato válka ukazuje některá fakta. Například: Izraelská "Železná kupole" ("Iron Dome"), která má bránit střelám namířeným na Izrael, arzenál izraelské armády, pokročilé vybavení, bezpečnostní agentury a politika demografických změn... ani všechny tyto věci nemohou zajistit bezpečnost a mír pro Izrael, a to je výmluvná lekce pro všechny vlády a úřady, které věří, že mají schopnost podrobit si lidi, kteří touží po osvobození, prostřednictvím útlaku, použitím síly a politiky demografických změn.

Zároveň, volba vojenského směru ve jménu [Palestinského] odporu v modelu izraelsko-palestinského konfliktu zároveň nepřispěla k vyvíjení tlaku na volbu či vnucení alternativy vyjednávání a míru, jejímž prostřednictvím by bylo možné vyhlásit palestinský stát. Palestinci byli spíše vystaveni velkým ztrátám a přišli o velká území. Zatímco národy bojující za osvobození a nezávislost mají různé formy a metody masového odporu na obranu svých spravedlivých věcí.

Je důležité, aby se jakékoli osvobozené hnutí v procesu boje a obrany legitimních národních práv konkrétního národa nezapojovalo do akcí, jako jsou sebevražedné atentáty a držení civilistů jako rukojmí, které v konečném důsledku slouží k podpoře tendencí států a stran, které se staví proti právům a svobodám národů.

Pokud jde o palestinský lid, vidíme, že první a zásadní krok k aktivaci masového odporu začíná jednotou Palestinců, tedy jednotou palestinského rozhodnutí, a nikoli rozdělením Palestinské národní samosprávy mezi dva regiony, Západním břeh Jordánu a Gazou a rozdělením skutečné moci mezi Fatah a Hamás, neschopností uspořádat volby a výslednou paralýzou v palestinských institucích.

Pokud jde o nedávnou válku v Gaze z hlediska jejího načasování a povahy, nelze na ni pohlížet abstraktně, vzdáleně od obecné politické situace v regionu a mezinárodních a regionálních konfliktů, které se tam odehrávají. V posledních letech se ohniska napětí v regionu netýkala pouze palestinské otázky. V Sýrii podporují Assadův režim íránské, irácké a libanonské milice Hizballáhu. Izraelská letadla bombardovala tyto milice v průběhu let a Turecko neustále vede vyhlazovací válku v Rojavě (západním Kurdistanu) v severovýchodní Sýrii, vedle útoků Turecka a Íránu v oblasti iráckého Kurdistanu (Başuru). Hizballáh také založil svůj hluboký stát ("deep state") v Libanonu a čas od času odpaluje rakety na Izrael. Íránská vláda také obvinila Izrael z výbuchů, ke kterým došlo v posledních letech uvnitř Íránu. V posledních letech byl realizován proces normalizace vztahů mezi Izraelem a několika zeměmi Perského zálivu [Např. tzv. "Abrahámovská smlouva" se Saudskou Arábií, tento proces byl zmařen po útoku (Íránem podporovaného) Hamásu].

V posledních letech se ohniska napětí v regionu netýkala pouze palestinské otázky. V Sýrii podporují Assadův režim íránské, irácké a libanonské milice Hizballáhu.

V mnoha analýzách a předpovědích o napětí na Blízkém východě bylo zdůrazněno, že tento region je na pokraji doutnání a může vzplanout v roce 2024. Požár regionu však začal koncem roku 2023 válkou v Gaze a jeho výsledek nelze předvídat ve světle existujících konfliktů v regionu obecně...

Ve světle těchto turbulentních a iracionálních podmínek, které se vůbec neslučují se zájmy národů v regionu, jsou na vzestupu nenávistné projevy, náboženská válka a volání po svatém džihádu ze strany politických sil, které považují své zájmy a udržitelnost za zaručené pouze v pokračování napětí a války.

Palestinsko-izraelský konflikt a situace v regionu Blízkého východu obecně potřebují logický a racionální diskurz, po kterém v první řadě volají demokratické a pokrokové síly v Izraeli a Palestině, a za podpory všech demokratických sil v regionu a světového veřejného mínění.

Je třeba mírové řešení palestinské otázky na základě dvou států a vzniku samostatného palestinského národního státu, založeného na mezinárodních rezolucích v této oblasti. To vydláždí cestu, jakou se národy regionu mohou ve vzájemné koordinaci účastnit komplexního rozvojového procesu.

Naše strana klade důraz na spravedlnost pro oprávněné požadavky palestinského lidu a na nutnost mírového řešení konfliktu, jakým je situace v Gaze a jižním Izraeli, která se zdá být uzavřeným kruhem násilí.

Palestinci mají právo mít svůj nezávislý národní stát a Izraelci mají právo žít ve svém státě v bezpečí. Na druhé straně podněcování veřejného mínění v Kurdistánu v rámci křiku nenávistných projevů a vyjadřování sympatií k té či oné straně podle zkresleného povědomí přispívá k rozdmýchávání válečného ohně a není to vhodný způsob podpory palestinského lidu a solidarity s ním pro založení svého vlastního národního státu a solidaritu a podporu pro věc míru a soužití národů v regionu Středního/Blízkého východu.

Cesta k míru, bezpečnosti, rozvoji a soužití mezi národy a národy Blízkého východu začíná respektem k nezávislému rozhodnutí lidu a jeho svobodné vůli. V tomto ohledu, a aby byla bezpečnost a mír v tomto regionu úplná, je třeba poznamenat, že lid Kurdistánu, který vede zápas za svá legitimní národní práva ve čtyřech částech své rozdělené vlasti, má pro svůj boj legitimní a spravedlivý důvod. A mír na Blízkém východě bude zaručen mírovým a spravedlivým demokratickým řešením otázky lidu. Kurdistán je podobný palestinské otázce.

Strana Sahry Wagenknechtové

Politická scéna Německa se v mnohém liší od české, ale dají se na ní vysledovat podobné trendy. Jsou nuceny překonávat překážky, protože v Německu platí leckterá staromódní civilizační tabu, společnost je mnohem stabilnější a ne všech se osobně dotýkají neoliberální reformy ze začátku tisíciletí.

Politický život i občanská společnost jsou stále robustní, počty členů politických stran se počítají na stovky tisíc, zatímco v České republice to bývají nanejvýš dvě desítky tisíc. To je hřiště, na které vstupuje se svým projektem ctižádostivá bývalá členka strany die Linke. Už tato strana, kterou se jí podařilo rozštěpit, byla silnější ve východních postkomunistických spolkových zemích, stejně jako krajně pravicová AfD, a voliče obou těchto stran láká nová neotřelá kombinace starých a často notně otřelých témat. Zakládající a vedoucí představitelé

nové strany Aliance Sahry Wagenknechtové – Rozum a spravedlnost ovšem většinově pocházejí ze západní části země, což je spíše pravidlo než výjimka u nejrůznějších institucí, od firem po univerzity.

Sahra Wagenknecht ve své rétorice soustavně zmiňuje skutečné sociální problémy vedle skutečných lidí, kteří je určitě nezavinili, nemají na ně absolutně žádný vliv a často jsou jimi postiženi víc než ostatní. Ovšem kdo by si potom nespojil migranty s

nedostatkem bytů, s vysokými cenami energie nebo překerním postavením části pracujících, když to jsou všechno nové věci, tak jako noví jsou tito migranti.

Ti se přece nemůžou nikdy integrovat, zapadnout do německé společnosti tak dobře, jako se to podařilo členům předsednictva nové strany, kteří vlastně reprezentují německou společnost v celé své pestrosti – i Sahra Wagenknecht má iránského otce, její spolupředsedkyně a bývalá předsedkyně parlamentního klubu die Linke ve Spolkovém sněmu se jmenuje Amira Mohamed Ali, dále zde jsou Friederike Benda, Amid Rabieh a Shervin Haghsheno, pokladníkem je úspěšný podnikatel Ralph Suikat.

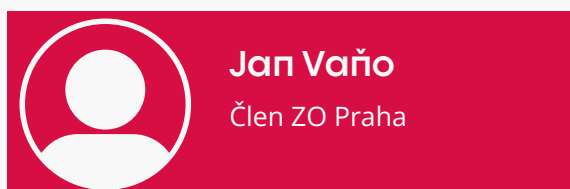
A strana má v průzkumech veřejného mínění šance na dvoumístné výsledky, protiuprchlíká rétorika strany AfD spojená s čistým nacionalismem narážela právě na zmíněná historicky vzniklá tabu, u "levicové" političky apelující na selský rozum a ostatní lidové ctnosti je práh mnohem níže. Zdravý rozum radí věci podivné, odmítnout přechod na ekologické zdroje energie, bouří se proti epidemickým opatřením, straní zemědělské lobby, která má vevýchodní části Německa podobnou feudální strukturu jako v České republice.

V zahraniční politice je strana kritická k západu a přátelská k Rusku, požaduje jednání s Putinem, konec podpory Ukrajině a především obnovení dodávek surovin z východu. Na rozdíl od AfD je spíše propalestinská, což ovšem nijak nezdůrazňuje.

Strana výslovně „nemá být Linke 2.0“, má v ní panovat shoda a ne život hašteřících se křidel. Je to první strana v Německu, jež se už v názvu odvolává na jednu konkrétní osobu. Nijak zvlášť se nesnaží o masový nábor členů, nové členy musí schválit předsednictvo strany a webová prezentace strany spíše vyzývá k finanční podpoře než ke vstupu. V evropských volbách to snad nemusí vadit, uvidíme, jestli to ale nebude překážkou ve volbách zemských a komunálních. Důvody jsou celkem zřejmé, Sahra Wagenknechtová sama nejlépe ví, jak neloajální člen dokáže zkomplikovat život. Vyloučení ze strany je v Německu nesmírně obtížné a problematičtí jedinci jako Heinz Buschkowsky a Thilo Sarrazin (SPD) nebo Boris Palmer (Zelení) se po dlouhých soudních řízeních vracejí jako bumerang.

V tom se nová strana liší od konkurenční AfD, jež je sice navenek odpudivá a misantropní, uvnitř je to ale normální německá strana s vnitřním životem, svářejícími se křídly a osobními ambicemi.

Volební strana s malým loajálním členstvem kolem charismatického jedince se možná stane novým trendem v Německu, každopádně tento postup už napodobuje další projekt nové budoucí strany, Unie hodnot, což jsou dosavadní členové CDU, kteří se dostávají pod tlak po nedávném setkání s politiky AfD a jiných fašistických skupin ve vile Adlon, kde plánovali vyhnání rasově nevhodných obyvatel Německa včetně těch, kteří mají německé občanství."

Debata s Jiřím Štegem: ekonomické výzvy ČR z levicové perspektivy

V pondělí 5. února uspořádala základní organizace strany Levice v Českých Budějovicích online debatu s uznávaným levicovým makroekonomem Jiřím Štegem. Setkání se věnovalo ekonomickým výzvám, před kterými stojí Česká republika, a prezentaci levicových přístupů k jejich řešení. Debata, moderovaná Antonínem Hořčicou, procházela širokým spektrem témat, od úlohy vlády a centrální banky v ekonomických procesech, přes vliv státních regulací, až po ekologickou udržitelnost a otázky spojené s přijetím eura. Tento článek přináší přepis důležitých myšlenek Jiřího Štega, které na debatě zazněly. Článek nabízí jedinečnou příležitost prohloubit si pochopení názorů levicové makroekonomie na různé společenské a ekonomické problémy s nimiž se naše společnost potýká – od inflace, přes neoliberální vládní škrty, sociální a ekonomické nerovnosti, až po ekologickou politiku.

Co je makroekonomie?

To není úplně snadná otázka. Možná to bude znít překvapivě ekonomie podle mě není věda.

A makroekonomie často vypadá jako ideový souboj, přestože se podřizuje určitým zákonům, které lze v dlouhodobém trendu vypočítat. Makroekonomie je vlastně způsob, jak zkoumáme, popisujeme, analyzujeme a modelujeme zásadní ekonomické jevy s důrazem na jejich celospolečenské aspekty. To je podle mě hrozně důležité si uvědomit, protože se denně seznamujeme s výstupy makroekonomie, které jsou často naprosto zkreslené a zjednodušené, primitivizující a podřízené momentálním nejrůznějším zájmům.

Lidé, kteří se makroekonomií zabývají, jsou si více nebo méně vědomi toho, že to je disciplína, která se pohybuje na pomezí sociologie, filozofie a ekonomie. Obecně ekonomii rozdělujeme na makroekonomii a mikroekonomii, která se zabývá řízením jednotlivých odvětví nebo dokonce základních ekonomických jednotek. Co to vlastně je makroekonomie se tedy nedá jednoduše říct, rozhodně to však není to, co nám prezentují lidé v této vládě, kteří by měli být s makroekonomií bytostně spojeni. Mám na mysli především Stanjuru, a když jsem zmínil tu vazbu na sociální věci, tak nemůžu nezmínit Jurečku. A je tam samozřejmě spousta dalších představitelů.

Role a nástroje makroekonomie v dlouhodobém horizontu.

Makroekonomie pracuje se souhrnnými čísly a v dlouhém časovém horizontu. Zatímco ekonomické jednotky, řekněme, podniky, jsou schopny na změnu podmínek reagovat rychle a často úspěšně na měnící se vnější podmínky, tak toho makroekonomie vlastně není schopná, a měla by přitom ekonomiku zásadním způsobem usměrňovat. Makroekonomická politika používá jako hlavní dva makroekonomické nástroje, monetární a fiskální politiku. Monetární je vlastně velmi zjednodušeně řečeno emise peněz, kterou má na starosti centrální banka. A takzvaná fiskální politika, to je rozpočtová politika, která je v rukou vlády, potažmo většiny parlamentu, ale to je jen drobný rozdíl.

Úloha centrálních bank.

A když začneme monetární politikou neboli řízením peněz v ekonomice, tak jsme v posledních 60 až 70 letech zažili obrovskou měnící se roli centrálních bank. Ta proměna se projevila především na evropském kontinentu. A pokud proti sobě postavím politiku centrální banky USA jako vzoru jednoho z možných způsobů, která pouští do ekonomiky peníze neboli emituje dolary, a roli centrálních bank v Evropě, tak se velmi zásadním způsobem odlišovaly do roku 2008-9, kdy proběhla krize v oblasti financí. Základní rozdíl je v nastavení těchto bank. Zatímco FED (Federální rezervní systém), centrální banka USA, má za svůj hlavní úkol, a to bychom se tomu mohli pousmát, zachovávat zaměstnanost. Tak centrální banky v Evropě včetně Evropské centrální banky mají za úkol udržovat v oběhu určitý objem peněz, a to dělají tím způsobem, že řídí, respektive cílí inflaci.

Rozdíl mezi makroekonomií a mikroekonomií.

Já se ještě vrátím ke klasifikaci ekonomie. Makroekonomie se zabývá syntetickým

sledováním a ovlivňováním celé ekonomické oblasti, zatímco mikroekonomie se zabývá chováním jednotlivých aktérů nebo skupin aktérů, které jsou nějakým způsobem spojeny. Mikroekonomika, to už je také management jednotlivých ekonomických aktérů, takže to jsou takové tři hlavní vrstvy, které by neměly jít proti sobě, které by měly být zasazeny do nějakého organického fungování. A jestliže inflace vlastně nám zabíjí mikroekonomiku neboli velmi těžkým způsobem postihuje firmy a celé skupiny obyvatelstva, tak to zjevně signalizuje nějakou poruchu. Ta porucha je daná především chybnou monetární politikou, která je vystavena na úplně chybné architektuře.

Úloha vlády, vztah mezi monetární a fiskální politikou, a jak je to s demokratičností těchto politik?

Podle mého názoru by mělo být úlohou vlády pečovat o co nejharmoničtější rozvoj společnosti, ve které je jí svěřena vláda, a to v souladu se všemi vnějšími faktory, jak ekonomickými, tak geopolitickými, tak přírodními. To je úloha vlád. Takže tu máme monetární politiku, to znamená hlídání měny a fiskální politiku, to znamená hospodaření s prostředky, které jsou vládě svěřené. Já nevím, proč se to staví tak často do protikladu, protože to jsou dvě strany jedné mince. Ale je v nich jeden velmi důležitý rozdíl.

Když se podíváme na právní rámec existence centrální banky a vlády, tak vidíme, že to je prakticky nesouměřitelné. V Česku máme 7 členů bankovní rady, kteří si můžou dělat prakticky cokoli, a bohužel jsme toho v nedávné minulosti byli svědky.

Prakticky je moc soustředěná do rukou 7 osob, spojených jen velmi zprostředkovaně se státem. Naproti tomu fiskální politika je samozřejmě důsledkem nějakých voleb, které konstituují nějakou většinu v parlamentu, která konstituuje vládu a ta vláda nějakým způsobem funguje. Obvykle dost tristním, se mi chce dodat. Zatímco vláda je tedy výsledkem jistých demokratických a víceméně přímých procesů, tak centrální banka je výsledkem oddemokratizované rozhodování několika osob respektive subjektů.

V ČR je to ještě podtrženo tím, že členy bankovní rady jmenuje prezident s pravomocí, u které není žádná kontrasignace neboli tu monetární politiku, to zacházení s měnou, konstituuje vlastně 1 + 7 lidí, a ve skutečnosti jenom 7, protože i ten první už má jenom zprostředkovanou moc. My jsme toho byli tragickým svědkem před 10 lety, kdy mičurinci z národní banky vyhlásili takzvaný kurzový závazek. Vrhli na trh spoustu české měny. Bylo to asi 3 a půl bilionu korun, což bylo cca 2/3 jednoho HDP. A s následky této operace mj. v podobě inflace se potýkáme dodnes.

Důsledky fiskální politiky současné vlády.

Vláda se ocitla v naprosté defenzívě, a pro svojí ideovou zaslepenost, nebo nekompetenci, se nevěnuje svému hlavnímu cíli, to znamená péči o blaho státu. My jsme teď vlastně ve stádiu, kdy vláda v duchu největších neoliberálních tradic, vychází z toho, že pokud bude dodržena fiskální kázeň, pokud bude rozpočet v pořádku, tak bude v pořádku celý stát.

Bohužel, o tom, jak tragicky je tento přístup, se budeme moci přesvědčit až za několik let, ale důsledky cítíme už dnes. Seškrtnání rozpočtu, zhoršování podnikatelského prostředí to na jedné straně a na druhé straně úplné nesmysly, které nemají co dělat s péčí o blaho státu, jako je například nákup stíhaček F-35.

Takže máme dva základní hráče: centrální banku, která ovládá měnu a vládu, která by měla pečovat o všechno ostatní a dohromady by to mělo vést k tomu, aby se stát úspěšně rozvíjel v souladu se svou tradicí a historií a v souladu s ostatními státy a v souladu s dalšími prvky, jako je třeba životní prostředí.

Jak vlastně působí fiskální a monetární politika?

V tom historickém vývoji posledních několika desítek let se vyvinul způsob řízení objemu peněz na trhu, který monetární politiku de facto privatizoval, protože centrální banka ve skutečnosti netiskne, nevydává peníze, ale předepisuje, jak se peníze mají dostat do oběhu. A peníze jsou dostávány do oběhu soukromými bankami.

Důsledky této "privatizace" jsou problematické. V poslední době asi nejzajímavější byl vývoj s takzvanou základní úrokovou mírou. Podle těch pravidel pro fungování bank musí banky ukládat u centrální banky svoje volné prostředky. Část mají povinnou, kdysi se to jmenovalo povinné minimální rezervy a část jim nabízí národní banka prostřednictvím základní úrokové míry. Před více než půl rokem vlastně ty banky neměly kde vydělávat, protože inflace je otupila a zpomalila ekonomický rozvoj, ale centrální banka stanovila úrok na 7 %. Co udělali všichni soukromí bankéři? Dali peníze do centrální banky. Proč by to neudělali, centrální banka jim za to vyplácí základní úrok, v loňském roce, jim takto vyplatila odhadem 150 miliard Kč.

Tady vidíte, kam může vést destrukce původních nástrojů, kdy banka vydávala peníze tím, že je "vytiskla", až k těmto moderním nástrojům, které vlastně vedou k tomu, že se centralizuje ekonomická moc v rukou jmenovaných lidí, kteří si s ní můžou hrát víceméně, jak chtějí.

Jak se dívat na mediální vyjádření makroekonomů, kteří jsou často experty bankovního sektoru?

Bankovní osoba, abych tak řekl, nikdy nemůže být pravým expertem, protože to vyžaduje syntézu mnoha různých znalostí a mimo jiné vyžaduje soulad monetární a fiskální politiky. Jen tak se může zrodit nebo udržovat něco, co dává smysluplný základ bytí tohoto státu. To, co často vidíme v televizi, to jsou více nebo méně kvalifikovaně přednášené a transportované ideologické poučky neoliberalů typu čím méně státu, tím lépe; sociální výdaje jsou zátěž; podpořme podnikání a tím i blahobyť, tím, že se nebudou vybírat daně. To jsou všechno omleté poučky dávno už vyčichlé, mj. dávno i na Západě, A naše veřejnost je jimi krmena. A lidi to potom opakují. Tahle vláda na tom pracuje velmi usilovně. Starou poučku „divide et impera“ (rozděl a panuj) mají jako úplně základní a „experti“ posilují vědomí u těch, kteří se považují za úspěšné.

Rozdíl mezi pravicovým a levicovým přístupem k ekonomii.

Já bych teď nechtěl dělat nějakou hlubokou kritiku kapitalismu. Jenom mám pocit, že je prostě zákonité, že v okamžiku, kdy se všechno redukuje na „má dáti dal“ a zisk, tak se společnost řítí do záhuby, a já se obávám, že tomu tak v této době řízené podle pravicových teorií různého typu, je. Má něco nějakou peněžně změřitelnou cenu? Pokud nemá, tak se tím nezabývejme. To je ta syntéza neoliberálního a pravicového přístupu. Zatímco levicový přístup by měl brát v úvahu, že společenský organismus je natolik složitý, že nemá jenom ekonomický rozměr, že má i jiné aspekty. A tohle je podle mě velký souboj, který se odehraje v budoucnosti. Vidíme, že neoliberální přístup, ať už je to v Německu nebo ve Francii, narazí na strašně silný odpor těch, kteří už nemají kam couvnout. Střední třída má možná ještě kam couvnout, ale takoví zemědělci už ne.

Vývoj nerovnosti ve společnosti.

Kdybych měl vypíchnout jeden moment, který by charakterizoval globální vývoj v posledních několika desítkách let, tak je to rozevírání nůžek v nárůstu nerovností a z toho vyplývající nárůst napětí mezi nejrůznějšími aktéry jak politickými, ale tak i přírodními a geopolitickými. Takže základním problémem, který čeká akutně na vyřešení, je vyřešení nerovnosti. Zůstanu na půdě České republiky, protože západní ekonomiky si s tím hrají poněkud jinak, jsou bohatší, než my čili mají také k dispozici i větší prostředky na tlumení tohoto vývoje.

Ekonomický vývoj v ČR.

Mluvil jsem o tom, že makroekonomika pracuje vždycky v dlouhodobých trendech a snaží se, aby ten vývoj byl plynulý. My jsme byli zasaženi vnějším faktorem v roce 2009, kdy poklesl hrubý domácí produkt. Od roku 2014 pak náš hrubý domácí produkt rostl, ale neorganicky, skáče z roku na rok. Jenom pro ilustraci náš hrubý domácí produkt je asi 6 bilionů Kč ročně, to je nová hodnota, která se v ČR vyprodukuje a ta se rozděluje mezi aktéry, to znamená mezi kapitál a mezi zaměstnance a pracovníky. Ale velká část těch pohybů, které vidíme, jsou dané něčím jiným než reálnou produkcí, jsou dané jednak odvody kapitálu do zahraničí, jednak finančními spekulacemi a různými řekněme podvody.

V roce 2019 kdy byl covid, všechno propadlo a v ČR se nám nedaří v posledních 2 letech se z toho dostat. To má několik příčin. Jedna z příčin je, že máme dlouhodobě deformovanou ekonomiku s velkým podílem zpracovatelského, především automobilového průmyslu vlastněného dominantně zahraničním kapitálem, a také skutečnost, že jsme otevřená ekonomika. To všechno už jste někdy i stokrát, tisíckrát slyšeli. A druhý důvod je, že ani naše vláda, ani naše centrální banka nebyly schopné vůbec zareagovat na vývoj v posledních dvou letech. A navíc zasadilo ODS, ANO a SPD smrtelný úder rozpočtům zrušením superhrubé mzdy.

Superhrubá mzda, jako hlavní příčina toho, proč musí vláda škrtnat.

Nicméně tahle superhrubá mzda, byla možná vedle toho experimentu národní banky z uměle drženou nízkou hodnotou koruny, možná druhým nejhorším zločinem, kterého se reprezentace ČR neboli vláda, dopustila pod vedením velkého bonmotáře Kalouska. Kdy vlastně, proto, aby se mohlo tvrdit, že máme jenom 15% daň, se změnila základna pro výpočet daně. Přičetli k tomu zdravotní a sociální pojištění. Ve skutečnosti byla efektivní daň 23 % z hrubé mzdy, nikoliv 15 %. Byl to velký propagandistický majstrštyk, že spousta lidí tomu uvěřilo a věří.

Populistické kroky vlády a jejich dopady na státní rozpočet.

Vláda ANO, ODS a SPD se rozhodli populisticky, že to vrátí zpět, že přestanou lidem lhát. Samozřejmě to byly ideové neoliberální principy, podle kterých jsou daně špatné, protože stát je špatný, protože potřebujeme uvolnit ruce lidem a podnikatelům. Tak jim to snížíme na opravdu reálných 15 % z hrubé mzdy a dostali jsme automaticky díru do příjmů státního rozpočtu odhadovanou mezi 80 až 100 miliardami korun, což je někde 5 až 7 % státního rozpočtu. To prostě nelze z roku na rok ustát, to nelze ustát ani za 4, a nelze to ustát v době, kdy je u vlády taková nekompetentní neoliberálně se prezentující vláda, jako je ta Fialova.

Takže superhrubá mzda v sobě obsahuje dva podvody. První, ten Kalouskův, kde nalhal všem lidem, že je jenom 15% daň po zvýšení základny o pojistné, ale ve skutečnosti byla 23 % z hrubé mzdy; druhý, Fialův, že v okamžiku, kdy vám snížíme daň, tak se vám povede líp. Výsledek vidíme: chudé obyvatelstvo, ekonomika neroste, země nevzkvétá, nerovnosti narůstají.

Zpět k nerovnosti.

Trend narůstajících nerovností se projevuje v celém světě. A když si srovnáme náš podíl mezd na HDP, když porovnáme náš podíl vyplacený na mzdách a platech zaměstnanců a podíl, který je vyplácený kapitálu. U nás ten podíl je 33 až 35 %. na tom kapitalistickém Západě, je to 47 %. Tady vlastně vidíme, jak my jsme několikanásobně okrádáni, a to jak v té mikroekonomické, tak v té makroekonomické rovině. Jednak máme relativně nízkou výkonnost, a také příliš mnoho peněz odchází do zahraničí a omezujeme veřejné investice. Fungování našeho státu se také už léta zhoršuje z nejrůznějších důvodů. Navíc se vracíme někam do éry C. a K. Rakouska, stát se začíná chovat stále častěji ke svým občanům jako k nepřátelům, v tom lepším případě jako ke svým podřízeným.

Nízké zatížení kapitálu, paradox vysokého zatížení práce a únik kapitálu do zahraničí.

Máme poměrně nízké zatížení kapitálu ve srovnání s Evropou. Nemáme u nás progresivní daně ani u kapitálu, prakticky ani u fyzických osob.

Máme nízké zdanění právnických osob, absolutně tam chybí progres, máme relativně střední zatížení fyzických osob. Zároveň říkáme, a omílají nám to pořád dokonce i levicoví ekonomové, že máme vysoké daňové zatížení práce, respektive vysoké zatížení práce pojistným. Je to výsledek dlouhodobého vývoje. Když jsme se pokoušeli prorazit prostřednictvím komparativních výhod v západní konkurenci, de facto jsme otevírali dveře velmi nízkými mzdovými náklady a to přestože prý máme tzv. vysoké zatížení práce. Tím jsme lákali u nás vlastně zahraniční kapitál, který sem pochopitelně umísťoval to, co bylo pro něj výhodné. To znamená tam, kde byl vysoký obsah lidské práce, ne tak vysoký obsah kapitálu, do v zásadě neinovativních oborů, jako byl automobilový průmysl nebo montáže IT, nikoliv programování.

A odkud se vzal ten paradox, že máme vysoké zatížení práce? A přesto jsme lákali na nízkou cenu pracovní síly? Je to prosté. Protože jsme chudý stát, takže jestliže u nás je nyní v současné době průměrný náklad na pracovní sílu asi 60 000 Kč. To znamená to, co do svých účetních knih, do svých nákladů zanesou firma, tak v Německu je to asi 140 000 Kč. Neboli my jsme více než dvakrát levnější. Náklad na pracovní sílu je pro kapitál u nás méně než dvakrát nižší než v Německu. Na tomhle jsme postavili svojí strategii po roce 89. Ta byla na čas úspěšná a dostala se sem spousta firem ze Západu, protože to pro ně bylo výhodné. A my jsme jim navíc umožnili daňové úlevy či dokonce prázdniny jednak nízkou sazbou daně z příjmů a jednak tím, že jsme jim umožnili odvádět nezdaněné dividendy.

Každý rok přicházíme zhruba o 300 miliard korun, což představuje přibližně 5 % HDP. Tento kapitál odchází do zahraničí bez dalšího zdanění. Kvalifikované odhady se pohybují mezi 200 až 400 miliardami. Jinou cestou jsou takzvané vnitropodnikové koncernové ceny anebo dohody. V roce 2011, tuším, že to bylo, ČSOB v majetku KBC belgické banky nakoupila v červnu daného roku za 10 miliard korun v té době už prakticky bezcenné cenné papíry kyperské vlády za nominální hodnotu 10 miliard korun. V prosinci podle předpisů ČNB musela takzvaně přecenit aktiva a z těch 10 miliard zůstalo 1 a půl miliardy, jednak to vygenerovalo ztrátu v ČSOB, jednak odešlo 8 a půl miliard do Belgie. Tak takhle se zachází s naším státem pod egidou trubadúrů neoliberalismu.

Ještě k dopadu superhrubé mzdy na státní rozpočet a nepovedené zdanění nadměrného zisku.

Ale když se vrátíme k té superhrubé mzdě musím říct, že to bylo naprosto nesmyslné rozhodnutí. Bylo vylhané vůči lidem, aby se zachovali jakési příjmy. Stejně vylhané a stejně zločinné bylo zrušení tohoto institutu. Nikdo neměl odvahu to říct. Bylo to špatně, tak se to prostě zrušilo. Já se nemůžu pořád vyhnout dojmu, že to byl záměr, jak dostat ten fiskál na kolena. Já se vlastně divím, že ten stát ještě funguje.

Smutnou ukázkou nekompetence jsou tanečky kolem windfall tax, která se mimochodem úplně vyhnula některým významným kapitálovým skupinám, třeba operátorům na finančních trzích. Je to jednoduché. Kdyby ta daň platila v roce 2022 tak by neměly firmy šanci reagovat, ale protože v té době neplatila, tak se prostě všechny velké firmy připravily, malé, ne, ty to nedokážou. Drobný řemeslník to nedokáže, u OSVČ to nelze, taková holička si nepomůže.

Ale samozřejmě banky, ty si pomohly za pomoci celé armády daňových a jiných poradců a právníků. Takže jsme vlastně vyinkasovali za windfall tax prakticky jenom ČEZ, protože 90 % z ní dělal ČEZ.

Ke znárodnění ČEZu, vždyť jej chce znárodnit i Fiala.

Můj soukromý názor je, že je to řada několika nekompetentních výroků lidí, jako je Fiala, kteří vůbec nevědí, o co jde. A navíc je to lež jako věž jo, dokud nebude u moci politická reprezentace, která vrátí kolo dějin, když to tak řeknu. Která bude všechny aktéry, kteří jsou na scéně považovat za rovnocenné, která nebude nikoho zvyhodňovat. Tak až teprve poté, to můžeme řešit prostě tak, že se ČEZ znárodní. Nechci to úplně zjednodušovat, ale hrozně mě drásá ta péče tzv. o malé akcionáře ČEZu. Samozřejmě je tu důvod té péče Jsou tam americké penzijní fondy, jsou tam silné české kapitálové skupiny, těm by se to asi nelíbilo. Proto se pořád kolem toho dělá takový humbuk a cílem je zakonzervovat současný stav, ve kterém vlastně ČEZ slouží jako náhrada určitých příjmů do státního rozpočtu a zároveň se z něj stává víceméně monopolní, i když vím, že monopolní není, hráč na trhu energetiky, tak ovládá vlastně tento stát. Ne nadarmo se říká, že generální ředitel ČEZu, respektive předseda představenstva, má asi desetkrát větší moc, než má premiér vlády. Takže, jako z mého hlediska nevidím důvodu, a řeknu to teďka hodně jednoduše, proč by se ČEZ nemohl deprivatizovat, političtí komentáři by křičeli znárodnit.

Ke Green Dealu, tržním nástrojům a motivaci k zisku.

To je pěkně ďábelská otázka, protože nesdílím všeobecné nadšení nad Green Dealem. Můj nesouhlas nevyplývá zásadně z jeho směřování, ale spíše s používanými nástroji, které prostě v plné šíři odzrcadlují dilema, kterým je od samého počátku provázená Evropská unie. Považuji se za evropského federalistu a současně za odpůrce EU v současné podobě, proto ve mně vyvolává Green Deal pochyby. Jestliže se podíváme zpátky, tak jeden z prvních elementů řízení emisí byly emisní povolenky. Ty jsou dneska dalším finančním nástrojem na trhu, který vlastně jenom prohlubuje krizi kapitalismu. A o co vlastně jde prostřednictvím tržních nástrojů? Vracím se k tomu začarovanému neoliberálnímu narativu, že to, co se dá vypočítat, tak se dá regulovat, co se dá regulovat je pro lidi dobrý. Je to totální nesmysl. Externalita ve smyslu klimatickém nás dohání, klima se rozhodně mění. Měli bychom na to reagovat a reagujeme blbě. Místo toho, abychom v současné EU uvažovali o tom, jak snížit spotřebu energie, kterou zbytečně plýtváme což je mimochodem taky důsledek kapitalistického vývoje a koncentrace majetku a moci, místo toho se do toho pomocí Green Dealu pouštíme cestou administrativních opatření. Žádná administrativa nemůže ovládnout živelný vývoj, který probíhá, ať už v přírodě nebo ve společnosti. Takže se vlastně začíná vytvářet struktura, která je plná poruch, a která jenom povede k nižší akceptaci vůbec nějakého státoprávního uspořádání, možná až k revoluci. Zadruhé do toho dáváme umělý ekonomický nástroje, jako jsou povolenky, jako jsou dotace do elektromobilů. Prostě to takhle nemůže dlouhodobě fungovat a taky nebude. Proto budeme mít brzo krizi mnohem větší, než máme teď.

Problém s finančními nástroji v kapitalistickém systému, neschopnost EU sloužit lidem

Rozhodně je naprosto nesprávné vytvořit finanční nástroj, který by měl stimulovat, podle mě by se jednoznačně mělo striktně pokutovat, nikoliv stimulovat. Je to vlastnost kapitalismu a kapitálu, že ze všeho vytáhne to, co je pro něj výhodný a to, co není ponechá stranou. A jestliže Evropská unie je zkonstruována tak, že její architektura vlastně slouží kapitálu, tak nemůže sloužit lidem. To se vylučuje. Jenom prostě těžce nesu, když nám říkají, sloužíme lidem, a přitom slouží kapitálu. Prostě nemám rád, když ze mě někdo dělá blbce, a to je klasický případ toho Green Dealu, případ emisních povolenek, kde se snoubí administrativní a finanční nástroj v neprospěch nás všech ostatních, případ elektrifikace automobilové dopravy. Obávám se, že Green Deal je klasickým příkladem, že k dobrému cíli nemohou vést nesprávné cesty.

Nedostatečná funkčnost Evropské unie a problémy s mocí.

Současná struktura Evropské unie je naprosto nevhodná pro další existenci tohoto projektu v současných geopolitických podmínkách. Máme tady 500 milionů produktivních, a kulturně vyspělých lidí a přitom je „Evropa“ v geopolitické defenzívě. Proč? Vezměte si strukturu Evropské unie. Kdo tam vládne? Kdo to vede? Kdo to kontroluje? Ptejme se tak, jako se ptáme u nás. Kdo ví, co je Evropská komise? Jak je silná. Málokdo z nás to ví, já jsem tam bohužel strávil pár let a byl jsem dost zděšen. Co je vlastně Rada Evropské unie? Co je vlastně Evropská rada? Co je vlastně Evropská komise a jaká je role ve struktuře a fungování EU? Kde je Evropský parlament? Jakou roli hrají Coreper? To se všeobecně málo ví. Kde se vlastně odehrává ta politika nebo kde se rodí politika EU? Tato nepřehledná struktura, která je svázána s neskutečným množstvím předpisů přirozeně posouvá tu moc směrem k Evropské komisi, potažmo k úředníkům Evropské unie nikým nevoleným, de facto nikým nekontrolovaným, nikomu nezodpovědným. To je naprostá tragédie z hlediska státoprávního uspořádání. Jak jsem říkal, jsem evropský federalista. Nemůže však vzniknout federální stát, který mezi sebou má vnitřně takové rozdíly mezi svými částmi jako je např. Portugalsko a Německo, jako je Česká republika a Řecko. A ty rozdíly se ještě prohlubují.

Nezbytná rovnováha před zavedením jednotné měny a přijetí eura v ČR

Dokud nemáme z hlediska předpisů vyrovnaný hospodářský prostor, tak nemůžeme mít v EU jednotnou měnu, to prostě nefunguje. V makroekonomii se to jmenuje optimální hospodářský prostor, který má mít nějaké parametry, například stejné zákonodárství. K tomu se má organicky dojít, nikoliv pod tlakem Evropské unie, má vzniknout optimální měnový prostor. Současná diskuze o euru v ČR je jenom dým bramborové natě jenom zakrývá skutečné problémy, který jsou v tom, že Evropská unie je nefunkční, je hospodářsky nevyrovnaná a ve značné míře vychází vstříc velkým korporacím..

Podívejte se na evropský jednotný trh. Když mě chytí na hranicích s Německem, že mám 30 kartonů cigaret, tak mi je zabaví. To je jednotný trh? Jak to, že máme tak rozdílné ceny? Když si půjdete z Ostravy koupit něco do Polska, zaplatíte o desítky procent méně. Kde je ten jednotný evropský trh? Ten evropský trh existuje jenom pro velké korporace, neexistuje pro nás normální lidi.

Nedokážeme udělat z Evropy opravdu fungující oblast, která bude umožňovat, aby všichni fungovali bez překážek? Kdybych to měl zkonstatovat, tak tato forma Evropské unie, je odsouzena k zániku, jaký ten zánik bude, to si netroufnu odhadnout. Doufám, že nebude až moc dramatický. Za těchto podmínek nám euro nám nepřinese žádné výhody. Přinese nám drobné nevýhody. A jakékoliv diskuze o něm jsou NYNÍ jenom kouřovou clonou nad skutečnými problémy, které v ČR máme.

Diskuse s Jiřím Štegem přinesla řadu podnětných nápadů a nových úhlů pohledu na role, které může makroekonomie hrát v současnosti, a nabídla levicové návrhy, jak čelit ekonomickým výzvám dneška.

Výběr z debaty provedl a rozdělil podle témat Antonín Hořčica.

Antonín Hořčica

Člen celostátního
výboru